

Till Utbildningsdepartementet

Våra referenser:

Ester Hedberg

ester.hedberg@dyslexi.org

Sara Rydin

sara.rydin@dyslexi.org

SOU 2021:3 Skolbibliotek för bildning och utbildning (Dnr U2021/00554)

Dyslexiförbundet och Svenska Dyslexiföreningen lämnar härmed ett gemensamt yttrande över delbetänkandet Skolbibliotek för bildning och utbildning (SOU 2021:3).

Om förbunden:

Dyslexiförbundet är ett förbund för den som har svårt att läsa, skriva eller räkna, för deras anhöriga och andra intresserade. Vi sprider kunskap om hur det är att leva med svårigheterna, om rättigheter och möjligheter i skola, arbete och på fritiden. Vi försöker påverka samhället med syfte att underlätta vardagen för alla som har läs-, skriv- eller räknesvårigheter.

Svenska Dyslexiföreningen är en förening för i första hand professionen, för de som arbetar med barn eller vuxna som har grava läs- och skrivsvårigheter, till exempel lärare, specialpedagoger, logoped, läkare och psykologer. Föreningen sprider kunskap och skapar medvetenhet om dyslexi/läs- och skrivsvårigheter samt arbetar för att aktuell forskning omsätts i pedagogisk verksamhet.

Sammanfattning:

Förbunden instämmer i stort med utredningens förslag. Vi tycker att det är viktigt att skolbiblioteken uppdrag och syfte tydliggörs, att skolbiblioteken får en spela större roll i skolverksamheten, att tillgången på skolbibliotek förbättras och att biblioteken bemannas med kompetent personal.

Personer med funktionsnedsättning är enligt bibliotekslagen en prioriterad grupp för biblioteksverksamheten. Av bland annat den anledningen anser vi att det utredningen ägnar för lite uppmärksamhet åt vad som krävs för att göra skolbiblioteken och deras

utbud mer tillgängliga för elever med funktionsnedsättningar. Det räcker inte att det finns talböcker och lättlästa böcker för att ett bibliotek ska vara tillgängligt.

Inledning

Läsförmågan är avgörande för hur en elev kan klara skolgången. Skolbibliotekens roll är att främja barns läsförmåga. Barn i riskzonen för lässvårigheter eller med lässvårigheter behöver ofta mycket stöd och stimulans för att hitta läslust och utveckla sin läsförmåga. För dessa barn spelar skolbiblioteken en extra stor roll. Men det räcker inte att det finns ett skolbibliotek. Det måste vara öppet, ha kompetent personal och ett bra utbud av böcker som lockar till läsning på rätt nivå. Vi menar också att läsning innefattar både läsning med ögonen och/eller läsning med öronen.

Förbunden lämnar följande synpunkter på utredningens förslag under avsnitt 4, Erbjuder alla elever ändamålsenliga skolbibliotek:

Tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten

Vi stödjer förslaget att skolbiblioteken ska finnas på den egna enheten eller i anslutning till den. Det måste vara lätt och lockande att slinka in i bibliotekets lokaler och öppettiderna måste vara generösa. Minsta motståndets lag gäller för många.

Bemanning och skolbibliotekariers examen

Vi stödjer utredningens förslag om att det ska framgå av skollagen att skolbiblioteken måste vara bemannade. Vi vill betona vikten av kompetent personal med kunskap om funktionsnedsättningar, i synnerhet om sådana som kan leda till lässvårigheter.

Personalen behöver ha tålamod och idéer om hur man väcker läslust hos unga med läsmotstånd. De behöver också vara bra på att hitta rätt böcker för eleven, böcker som är ålderadekvata, intressanta och lagom svåra. Personalen behöver vara insatt i olika hjälpmedel, som talsyntes, tal- och ljudböcker och läsappar, kunna lära ut hur dessa fungerar och uppmuntra elever med lässvårigheter att använda hjälpmedel. Personalen måste även kunna sätta upp konto hos Legimus.

Personalen behöver dessutom kunskap om vilka problem och behov personer med räknesvårigheter/dyskalkyli kan ha. Personalens kunskap och förståelse spelar stor roll för hur tillgängligt skolbiblioteket blir.

Skolbibliotekets syfte och definition

Vi instämmer med utredningen om att skolbibliotekens syfte och definition behöver förtydligas i skollagen. Men förbunden förordar en ännu vassare formulering där rätten till läsning för elever med funktionsnedsättning säkerställs. Det ska till exempel inte spela någon roll om eleven läser tal- eller ljudböcker, eller traditionella böcker. Definitionen skulle kunna lyda så här: "En gemensam och ordnad resurs med ett utbud av digitala och analoga medier som ska präglas av allsidighet och kvalitet, samt tar hänsyn till förmågor och behov som elever ur de prioriterade grupperna kan ha".

Ändringar i läroplanen

Vi instämmer i förslaget om att ändra i läroplanen så att det tydligt framgår hur skolbiblioteken ska användas i den pedagogiska verksamheten och hur skolbibliotekarie och lärare kan samverka i det läsfrämjande arbetet.

Tillgång till bibliotek på förskolan och inom den kommunala vuxenutbildningen

Vi ser mycket positivt på förslaget att tillsätta en statlig utredning om tillgång till bibliotek inom förskola och kommunal vuxenutbildning.

Catrine Folcker
Ordförande för Dyslexiförbundet

Christina Hellman
Ordförande för Svenska Dyslexiföreningen